

Syanotypia veistoksessa

Kuvien valottaminen keramiikkaan

LAB-ammattikorkeakoulu

Kuvataiteilija (AMK)

2022

Hanna Kettunen

Tiivistelmä

Tekijä(t) Kettunen, Hanna	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 32	Valmistumisaika 2022
Työn nimi Syanotypia veistoksessa Kuvien valottaminen keramiikkaan		
Tutkinto ja koulutusala Kuvataiteilija (AMK), kuvataide		
LAB-ammattikorkeakoulu		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä tutkittiin, kuinka syanotypialla saadaan valotettua kuvia keramiikkaan, varsinkin kolmiulotteisille pinnoille. Opinnäytetyö muodostuu kahdesta osasta: Muistoja I ja Muistoja II.</p> <p>Ensimmäinen osa koostuu keraamisista laatoista, kaarista sekä nuken kasvoista. Kokeiluissa muuttujia olivat mm. valotusaika, negatiivin materiaali ja sen kiinnitystapa keramiikkaan, erilaiset pohjusteet ja keramiikan muoto. Toisessa osassa on omakuvia, joissa negatiivien materiaali pysyi samana, mutta keramiikka, kuvat ja sekä valotusajat vaihtelivat.</p> <p>Kokeiluissa selvisi, kuinka kuvat saadaan valotettua keramiikan pintaan, mutta vielä on selvittämättä, kuinka kuva saadaan myös pysymään pinnassa. Kuvat reagoivat uv-valon kanssa, ja ne tulevat tummenemaan ajan kuluessa. Aivan kuten muistotkin muuttuvat: heti tapahtuman jälkeen asiat ovat vielä selvästi muistissa, mutta pikkuhiljaa yksityiskohdat alkavat sumenemaan ja mahdollisesti katoamaan kokonaan.</p>		
Asiasanat syanotypia, keramiikka, veistos, valokuva		

Abstract

Author(s) Kettunen, Hanna	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2022
	Number of Pages 33	
Title of Publication Cyanotype on sculpture Exposing pictures on ceramics		
Degree and field of study Fine Arts		
Name, title and organisation of the client (if the thesis work is commissioned by another party) LAB University of Applied Sciences		
Abstract <p>This thesis investigated how to expose pictures to ceramics with cyanotype, especially to three dimensional surfaces. The thesis consists of two parts: Memories I and Memories II.</p> <p>The first part consists of ceramic tiles, arches and doll faces. The variables in these experiments were e.g. exposure time, material of negative, various primers and shape of the ceramics. In the second part there are self-portraits in which the material of negatives remained the same, but the ceramics, images and exposure times varied.</p> <p>The experiments revealed how the images can be exposed to the ceramic surface, however it still remains unanswered how to get the image also remain on the surface. Images react with the uv-light, and they will darken over time. Similarly like memories change: immediately after the event the memory is still clear, but slowly the details begin to blur and possibly disappear completely.</p>		
Keywords cyanotype, ceramics, photography, sculpture		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Kuvat keramiikassa	2
2.1	Historiaa lyhyesti	2
2.2	Muut taiteilijat.....	3
3	Kuolonnaamiot.....	6
4	Taiteellisen osuuden tekniikat ja menetelmät.....	7
4.1	Keramiikka	7
4.2	Syanotypia	8
5	Syanotypia keramiikkalaatoilla.....	9
5.1	Savilaatat	9
5.2	Ensimmäiset kuvat	11
5.3	Valotuskokeilut.....	11
6	Liimat eristeenä	14
6.1	Puuliima	14
6.2	Jänisliima ja gelatiini.....	15
6.3	Taiteilijan opissa	15
7	Näyttelyyn tulevien teosten aloitus	18
7.1	Keraamiset kasvot.....	18
7.2	Negatiivien teko	20
8	Lopulliset valokuvat.....	22
9	Omakuvat	25
9.1	Ensimmäiset kasvot.....	25
9.2	Kahdeksat muut kasvot	27
10	Ripustus.....	29
11	Yhteenveto ja pohdinta	31
	Lähteet.....	32

1 Johdanto

Tutkin opinnäytetyössäni keramiikan ja valokuvan suhdetta, tarkemmin syanotypiaa keramiikassa. Opintojeni pääpaino on ollut veistämisesä, mutta sen lisäksi olen myös opiskellut valokuvausta. Olen ollut harjoittelussa assistenttina taiteilija Santtu Määttäselle, joka käyttää vanhoja valokuvauksen tekniikoita taiteessaan. Määttänen on valottanut kuvia kolmiulotteisiin kappaleisiin, ja tästä keskustellessa syntyi opinnäytetyöni idea: miksen yhdistäisi vanhoja menetelmiä keramiikkaan? Ajatus on kiehtonut minua siitä saakka, ja olen halunnut päästä tutkimaan sitä jo pitkään. Syanotypia on itselleni tutuin vanhoista menetelmistä, joten se oli luonnollinen valinta opinnäytetyöhöni. Samoin olen tehnyt eniten veistoksia keramiikasta opintojeni aikana, joten en edes miettinyt muita veistomateriaaleja tähän projektiin. Olen aiemmin valottanut syanotypialla kuvia kankaaseen ja puuhun, mutten ikinä keramiikkaan. Projektissa on siis paljon tuttuja, mutta myös todella paljon itselleni tuntemattomia osia.

Opinnäytteeni pohjautuu suurimmaksi osaksi omiin kokeiluihini ja tutkimuksiini, mutta kerron myös syanotypian historiasta, kuolinnaamioista sekä kuinka muut taiteilijat ovat yhdistäneet valokuvia omiin teoksiinsa. Itseäni kiinnostaa eniten, kuinka kolmiulotteiselle pinnalle saadaan valotettua kuva, ja millaiset savilaadut / pinnat sopivat projektiin parhaiten. Aiheesta löytyy materiaalia vaihtoehdoisen valokuvaksen näkökulmista, mutta itse veistäjänä käsittelen asiaa enemmän veistoksen ehdoilla: minulle tärkeää ei ole vain, miltä kuva näyttää, vaan sen sopiminen veistokseen ja sen pinnan tekstuuriin.

Lopullinen, opinnäytetyönäyttelyyn tulee esille kaksi teoskokonaisuutta: Muistot I:ssä nähdään syanotypian kokeilujani keraamisilla laatoilla, kaarilla ja nuken kasvoilla. Muistot II:ssä kiteytyy se, mihin olen tutkimuksissani päässyt: yhdeksät omakuvat ovat muodoltaan samanlaiset, mutta niissä vaihtelevat saven laatu, kuvien aiheet ja tarkkuus.

2 Kuvat keramiikassa

2.1 Historiaa lyhyesti

Vuonna 1854 Leron de Marcarson haki patenttia valokuvien lasittamiseen posliinille. 1860 – 1870-lukujen tienoilla kuvakeramiikasta tuli suosittua: tekniikka, jossa keraamisiin kappaleisiin siveltiin valoherkkää emulsiota, johon oli lisätty värillistä lasitetta. Kappaleeseen valotettiin kuva negatiivifilmin avulla, kuva kehitettiin vedellä, ja tämän jälkeen kappale poltettiin uunissa. (Enfield 2014.)

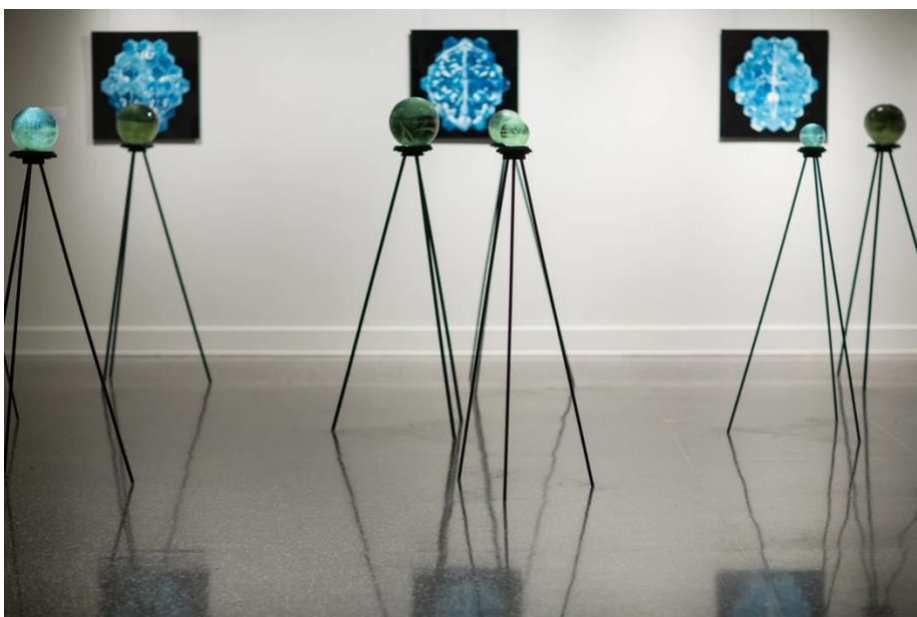
Tekniikan tarkoituksena oli saada kuvia hautakiviin. Hakusanalla kuvakeramiikka löytyikin lähinnä eri hautatoimistojen sivuja, mutta niissä ei avata asiaa sen enempää. Lyhyen tutkinnan aikana selvisi kuitenkin, että nykyään posliinilaatoille painetaan kuva lämmön avulla, ja laatta kiinnitetään hautakiveen (Amazin Grave).

2.2 Muut taiteilijat

En ollut edes ajatellut asiaa aiemmin, mutta myös valitsemani esimerkkitaiteilijat käsittelevät taiteessaan muistoja. Ehkä nämä olivatkin jääneet jonnekin alitajuntaani, ja siksi päädyin muistoihin myös itse. Onneksi aihe on kuitenkin laaja, ja käsittelytapoja monia.

Carrie Hack

Carrie Hack on käyttänyt neulanreikäkameraa ja fotogrammitekniikkaa installaatiossa *An Effort After Meaning* (Kuva 1). Tämä oli myös Hackin opinnäytetyö. Teoksessaan Hack on tarkastellut aivojen tapaa käsitellä visuaalista tietoa muistojen kautta. Eli miten muistamisen ja päättelyn kautta ihmiset käyttävät mennyttä tietoa nykyisyyden käsittelyyn, ja luovat merkityksen visuaalisille tapahtumille. Helpommin sanottuna: ihminen tunnistaa nähdyn eläimen koiraksi, koska on joskus aiemmin nähnyt koiran. Jokaisen visuaalinen todellisuus on hyvin yksilöllinen juuri ihmisen muistojen takia. (Hack).

Kuva 1. Carrie Hack, *An effort after meaning*, 2014. (Hack.)

Tätä projektia varten Carrie kehitti oman matalapolttoisen posliinin ja lasitteen, ja kaikki projektin osat on tehty käsin. Keraamisia palloja varten Carrie teki muotin, ja hän valoi pallot valusavesta. Pallot päällystettiin valoherkällä emulsiolla, ja niihin valotettiin ympäristöstä täydellinen 360 asteen näkymä. Nämä kuvastavat ihmisten olemassaoloa ja suhdetta paikkaan. Samasta paikasta Carrie keräsi orgaanisia materiaaleja, ja valotti syanotypialla niistä kuvia savilaatoille. Laatat aseteltiin muistuttamaan aivoista otettua magneettikuvaa (Kuva 2). (Hack)

Kuva 2. Carrie Hack, An effort after meaning, 2014. (Hack.)

Graciela Olio

Olio ei käytä teoksissaan syanotypiaa, mutta yhdistää kauniisti kuvia ja keramiikkaa. Hän käyttää niin vanhoja kuin uusia tekniikoita, joten mielestäni hänet oli hyvä esitellä myös tässä: vaikeivat kemikaalimme olekaan täysin samat, tekniikat ovat kuitenkin lähellä toisiaan. Olio yhdistää taiteessaan grafiikkaa, valokuvausta ja keramiikkaa. Hän käsittelee aiheissaan mm. kollektiivista muistia, haurautta ja lyhytaikaisuutta. Yksi Olion käyttämistä tekniikoista on kumivedostus keramiikalle, eli samalla tavalla kuin valotetaan värejä kerros kerrokselta paperille, mutta hänellä vedostuspohjana onkin savi (Kuva 3). (Olio.)

Kuva 3. Graciela Olio, Project South, 2010. (Olio.)

3 Kuollinnaamiot

Savisia omakuviani on verrattu kuollinnaamioihin, joten kerron hieman myös niistä. Kuollinnaamioissa on käytetty kuolleen ihmisen kasvoista otettua muottia, joka on valettu kipsiin tai vahaan. Muotokuvaveistäjät ovat käyttäneet kuollinnaamioita apunaan jo muinaisesta Egyptistä lähtien, ja niitä on säilytetty kuolleiden muistoina viimeiset vuosisadat. 1200-luvulta lähtien kuollinnaamioita on käytetty myös apuna hautamuistomerkkien teossa. (The Editors of Encyclopaedia Britannica.)

Life masks eli vapaasti suomennettuna elämänaamiot on valmistettu ottamalla elävän ihmisen kasvoista muotti (Wingert P., The Editors of Encyclopaedia Britannica). Projektin aikana valmistin omista kasvoistani kipsisen elämänaamion, mitä olen käyttänyt apuna keraamisiin omakuviini.

4 Taiteellisen osuuden tekniikat ja menetelmät

4.1 Keramiikka

Aloitin kokeiluni eri savilaaduilla: savilla on erilaiset ominaisuudet, joten myös kuvien muodostuminen niihin tapahtuu hieman eri tavoin. On karkeampaa ja sileämpää, osa poltetaan korkeammissa lämpötiloissa kuin toiset, ja myös värejä on erilaisia. Osa pitää muotonsa hyvin, kun taas osa pyrkii palautumaan alkuperäiseen muotoonsa, joten virheitä ja saumoja voi olla hankalampi korjata. Vaikka olenkin työstänyt keramiikkaa koulussa useamman vuoden, riittää siinä silti opeteltavaa.

Keramiikka poltetaan aina kaksi kertaa (paitsi jos on kiire, niin yksi kerta riittää, ovat kollegat vitsailleet): näin keramiikasta saadaan mahdollisimman kestävä ja tietyissä savilaaduissa polttolämpötila vaikuttaa myös merkittävästi väriin. Ensin keramiikalle tehdään raakapoltto, noin 800 asteessa savilaadun mukaan. Jo tämä tekee siitä kestävämpää, mutta savi pysyy kuitenkin vielä huokoisena, ja siihen on helppo sivellä lasitetta niin halutessaan. Toinen poltto, lasituspoltto, tapahtuu korkeammassa lämpötilassa, ja lämpötila määräytyy savilaadun mukaan. Liian kuumassa poltettu savi voi jopa sulaa uuniin. Lasituspolton jälkeen keramiikka on kestävämpää ja tiiviimpää. (Kerasil.)

4.2 Syanotypia

Syanotypia, toiselta nimeltään sinikopio, on vanha valokuvauksen menetelmä 1800-luvulta, ja se kuuluu rautamenetelmiin. Uv-valon vaikutuksella rautayhdisteissä tapahtuu pelkistymis- ja hapettumisreaktio, jolloin kuva syntyy. Syanotypian on keksinyt Sir John Herschel, ja hän käytti sitä käsin kirjoitettujen muistiinpanojensa kopioimiseen. Anna Atkins oli tekniikan ensimmäisiä käyttäjiä, ja hän tekikin ensimmäisen valokuvakirjan juuri syanotypialla. (Porkkala 2012, 204.)

Syanotypiassa käytettävät kemikaalit ovat ammoniumferrisitraatti, joka tekee aineesta valoherkkää, ja kaliumferrisyaniidi, joka antaa kuvalle sinisen värin. Kuva muodostuu niin, että peitetyt osat jäävät valkoisiksi, ja peittämättömät osat sinisen eri tummuusastein. (Lempeä 2022.)

Syanotypia soveltuu oikein hyvin fotogrammitekniikkaan, jossa herkistetyn pinnan päälle laitetaan esineitä, ja näin esineestä muodostuu kuva pinnalle (Kuva 4). Eli kohdat, joita valo ei läpäise, jäävät valkoisiksi, ja valoa saaneet kohdat muuttuvat sinisiksi. Hyvin suosittuja ovat kasveista valotetut fotogrammit. (Lempeä 2022.)

Kuva 4. Fotogrammitekniikka

5 Syanotypia keramiikkalaatoilla

5.1 Savilaatat

Aloitin kokeiluni erilaisista savista tehdyillä, noin 7 x 8 x 1 cm kokoisilla keraamisilla laatoilla. Jotta laatat olisivat mitoiltaan samankokoiset, tein ensin pallosavesta esimerkkilaatan, josta otin kipsimuotin. Muotin valmistuttua pystyin painamaan ja valamaan erilaisia savia muottiin. Kaiversin jokaisen laatan taakse, mikä savilaatu on kyseessä: näin pystyin erottamaan ne toisistaan myöhemmin. Kaiversin laattojen taakse myös pienen kuopan, jotta laatat olisi mahdollista ripustaa seinälle nauloilla niin halutessa.

Kokeilemani savet olivat kaksi erilaista posliinia, kolmea eri karkearakenteista rakusavea, valusavea sekä punasavea. Tein näistä kaikista kaksi erilaista laattaa: sileäpintaisen ja karkeapintaisen. Tässä opin myös hieman lisää savilaaduista: luonnollisesti todella karkeaan rakusaveen oli vaikea saada hyvin sileää pintaa, ja hyvin sileään posliiniin oli vaikea saada hyvin karkeaa pintaa. Ratkaisin asian niin, että silottelin karkeimpia savia parhaani mukaan, ja sileisiin saviin jätin selkeästi työkalujen jäljet. Kokeilukappaleet poltin vain yhden kerran. Näin minulla olisi vielä mahdollista kokeilla lasitteita syanotypian päälle, jos haluaisin.

Kokeilut puna- ja rakusavilaaduista

Päädyin lopulta tekemään vielä lisää laattoja (Kuva 5), ja poltin ne kaksi kertaa: raakapoltto 800 asteessa, ja korkeampi poltto 1060 asteessa. Koska korkeampi poltto tekee savesta tiiviimpää, toivoin, ettei savi imisi herkistettä yhtä paljon kuin vain raakapoltettu. Päätin myös vähentää savilaatujen määrää: raku- ja punasavet olivat mielestäni helpompia käsitellä, ja ne myös näyttivät mielestäni mielenkiintoisimmilta. Tein laattoja kahdesta eri karkearakenteisesta rakusavesta sekä punasavesta, johon olin lisännyt jo aiemmin poltetun punasaven murskaa. Näin sain mielenkiintoista pintaa myös punasaveen. Laattojen lisäksi tein myös nuken kasvoja, sillä minulla oli jo valmiina kipsinen, nuken päästä otettu muotti. Olin päättänyt tehdä opinnäytetyöksi savisia omakuvia, eli omia kasvojani ja valottaa niihin omia muistojani, joten nuken kasvot sopivat näihin kokeiluihin hyvin. Ne olivat pieniä ja nopeita valmistaa, ja niitä sai myös monia pieneenkin keramiikkauuniin kerralla. Savikasvoilla pääsin myös vihdoin testaamaan valotuksia muillekin kuin suorille pinnoille.

Kuva 5. Savilaatat ja nuken kasvot

5.2 Ensimmäiset kuvat

Päätin valokuvata intuitiivisesti vielä tässä vaiheessa. Liikun säännöllisesti luonnossa, joten kuvasin retkilläni aina kun mahdollista. Ensimmäiset kuvat otin puhelimen kameralla: savilaatat ovat niin pieniä, että huonompilaatuisetkin kuvat riittivät. Valitsin muutaman parhaimman kuvan, muokkasin ne mustavalkoisiksi ja säädin kontrastia tulostusta varten. Lopulta päätin lähteä tekemään kokeiluja yhdellä rantakuvalla (Kuva 6), ja tein siitä negatiivikalvon: tein kuvaan käänteiset värit Photoshopilla ja tulostin sen kalvolle. Koska kopiokone temppuili, en saanut tulostettua yhtä A4-kokoista kuvaa, vaan samalle kalvolle tuli kaksi A5-kokoista kuvaa. En antanut tämän haitata, sillä kyse oli vielä kokeiluista: halusin ensin nähdä, saanko minkäänlaista kuvaa valotettua keramiikkaan. Kun tämä selvisi, tiesin tarkemmin mm. kuinka yksityiskohtaisia kuvia kannattaisi käyttää, ja mikä olisi hyvä koko veistokselle.

Kuva 6. Rantakuva

5.3 Valotuskokeilut

Hankin valmiit kemikaalit Hopeavedos Olli Jaakkolalta, eli ammoniumferrisitraatin ja kaliumferrisyanidin, joihin lisäsin akkuvettä ja annoin niiden tekeytyä seuraavaan päivään.

Kemikaalit olisi ollut myös mahdollista valmistaa itse, mutten kokenut ajan riittävän tämän opetteluun, eikä se mielestäni ole tässä projektissa tarpeellistakaan.

Seuraavana päivänä aloitin valotuskokeilut uva-lampulla: minun piti selvittää, kuinka kauan kuvaa tulee valottaa parhaimman lopputuloksen saamiseksi. Sekoitin herkistettä, eli kahta kemikaalia kumpaakin yhtä paljon, sen verran mitä arvioin yhden päivän aikana tarvitsevani. Herkiste säilyy todella huonosti, joten sitä ei kannata sekoittaa suuria määriä kerralla. Tämän jälkeen sivelin tasaisen kerroksen herkistettä akvarellipaperille, ja jätin paperin kuivumaan pimeään. Paperin kuivuttua teippasin negatiivikalvon paperiin kiinni, ja aloitin valottamaan kuvaa: päätin kokeilla samalla paperilla kolme eri valotusaikaa, 5, 10 ja 15 minuuttia. Laitoin paperin valon eteen seinälle, valotin 5 minuuttia, sitten peitin yhden kolmas osaa paperista, valotin toisen 5 minuuttia, peitin kaksi kolmasosaa paperista ja valotin vielä 5 minuuttia (Kuva 7). 15 minuuttia jätti kuvan vielä vähän haaleaksi omaan makuuni, joten päätin valottaa keramiikkalaattoja 20 minuuttia.

Kuva 7. Valotusaikojen kokeilu

Kokeilin ensimmäisenä valusavista laattaa, sillä se oli yksi sileimmistä laatoista mitä olin tehnyt. Sivelin herkistettä laatalle, ja laatta imi herkistettä todella paljon: tämä voisi aiheuttaa ongelmia, sillä herkistettä pitäisi jäädä laatan pinnalle eikä upota kokonaan laatan sisälle.

Kalvo oli itse laattaa reilusti isompi, joten vain osa rantakuvasta näkyisi siinä. Kalvo ei kuitenkaan ollut täysin tiiviisti savilaatassa: vaikka laatta oli sileä pinnaltaan, se ei kuitenkaan ollut täysin tasainen, ja näin ollen kuva jäi hieman epäselväksi. Valotuksen jälkeen kehitin kuvan vedessä, johon olin lisännyt etikkaa, jotta siitä tulisi hapanta. Kuvaa tulisi kehittää happamassa vedessä ensin viisi minuuttia vettä liikutellen, ja vielä sen jälkeen puhtaassa vaihtuvassa vedessä kymmenen minuuttia niin kauan, että kaikki kellertävyys on kadonnut laatasta. Ensimmäisen laatan kanssa olin liian hätäinen kehittämisen suhteen, ja kuva katosikin laatasta tunnin sisällä kehittämisestä.

6 Liimat eristeenä

6.1 Puuliima

Seuraavan laatan pintaan tein noin 30-prosenttisen puuliimavesiseoksen, tarkoitukseni estää herkisteen imeytymistä laattaan. Tässä seoksessa oli kuitenkin liikaa liimaa, eikä herkisteaine kuivunut tasaisesti savilaatan pintaan. Kehityksessä kuva oli todella epäselvä ja alkoi selvästi kuoriutua pois laatan pinnalta, enkä tiedä, johtuiko se liimasta vai liian paksusta herkistekerroksesta. Kolmanteen laattaan tein noin 20-prosenttisen liimavesiseoksen, ja sekin oli vielä liian paksu sileän savilaatan pintaan. Tällä kertaa kuva pysyi pinnassa, mutta sekin jäi epäselväksi. Halusin kokeilla karkeapintaista laattaa, ja laitoin siihen ohuimman, noin 10-prosenttisen vesiliimaseoksen. Tämä taas oli karkeapintaiselle rakusavelle liian vähän, ja laatta imi herkistettä todella paljon. Karkeasta pinnasta huolimatta tämä onnistui mielestäni parhaiten, mutta todella pitkän kehityksen ja huuhteluiden jälkeenkin laatta tihkui herkistettä, eli jokin eristeaine siihen pinnalle olisi vielä laitettava. Karkea pinta ja sininen, vaikkakin epäselvä kuva olivat mielestäni kaunis yhdistelmä. Kuitenkin ajan kanssa, kaikista huuhteluista huolimatta, en ollut onnistunut saamaan kaikkea herkistettä pois ja laatta muuttui kokonaan siniseksi (Kuva 8). Kuvasta ei saanut enää selvää.

Kuva 8. Siniseksi muuttunut laatta

6.2 Jänisliima ja gelatiini

Seuraavaksi valmistin jänisliimaa ja gelatiinia, sillä taiteilija Santtu Määttänen suositteli niitä minulle. Tässä vaiheessa käytin vielä laattoja, jotka olin vain raakapolttanut. Tein kahta eri paksuutta jänisliimaa (50 g / 1 litra sekä 24 g / 1 litra) sekä gelatiinia 24 g / litra. Sivelin liimoja erilaisiin saviin, ja yksi asia toistui: karkeapintaisimmat laatat vaativat enemmän liimaa kuin sileät. Näiden liimojen kanssa ongelmaksi syntyi se, että tällä kertaa herkiste kiinnittyi liimaan keramiikan sijasta, eikä sitä saanut pestyä lainkaan pois. Savilaatat jäivät vihreänsinisiksi, ja uskoin niidenkin muuttuvan ajan kanssa kokonaan sinisiksi. Ohuin jänisliima antoi parhaimman tuloksen, mutten ollut täysin tyytyväinen siihenkään.

6.3 Taiteilijan opissa

Kävin tekemässä lisää valotuskokeiluja Määttäsen luona, sillä koin tarvitsevani ohjausta ihan kädestä pitäen. Määttänen kertoi, että eläinperäisiin liimoihin olisi hyvä lisätä jotain kovetetta, sillä ne olivat huokoisia ja siksi ne saattoivat imaista herkisteen itseensä. Valmistin gelatiiniliimaa puolesta litrasta vettä ja 14 grammasta gelatiinia. Tähän sekoitimme 1,26 grammaa potassium dikromaattia. Aine on nykyään laitonta EU:ssa myrkyllisyytensä vuoksi, eli en tiedä, saako sitä käyttää lopullisessa opinnäytetyössä. Tämän kanssa olikin sitten omat ongelmansa: seoksessa oli kovetetta liikaa, mikä muutti liiman oranssiksi, eikä se levittänyt tasaisesti laattojen pintaan. Näin ollen myös valotukset epäonnistuivat (Kuva 9). Uskon tosin myös, että valotusaikamme oli pielessä näiden kokeilujen kanssa.

Kuva 9. Savilaatat kovetteen kanssa

Valotimme myös muutaman laatan ja nukenkasvot ilman liimoja ja kovetteita. Kahden polton jälkeen keramiikka ei enää imenyt herkistettä niin paljoa, ja sen sai jopa pestyä kokonaan pois. Vaikka kuvat epäonnistuivatkin, koin silti, että kahdesti polttaminen saattaisi riittää eikä liimoja tai muita eristeitä tarvittaisi.

Nuken kasvot

Nuken kasvoihin ei luonnollisesti voinut enää käyttää negatiivina kalvoa: kalvo ei mitenkään taivu jokaiseen yksityiskohtaan. Negatiivin tulee olla hyvin kiinni valotettavan kohteen pinnassa: jos negatiivin ja pinnan väliin pääsee hajavaloa, ei kuva välttämättä toistu oikein tai ei välttämättä ollenkaan.

Käytin nuken kasvoihin niin ohutta gampipaperia, että se päästää valon läpi vaaleista kohdista, ja jonka saa taivutettua monimutkaisenkin pinnan päälle. Paperia ei otettaisi heti valotuksen jälkeen irti, vaan se pestäisiin varovasti pois, ettei kuva irtoaisi sen mukana. Valitettavasti minulla ei ollut tulostinta käytössä näiden kokeilujen kanssa, joten piirsin itse tussilla kuvioita paperiin. Tarkoituksena oli ollut laittaa paperi kasvojen päälle herkisteen ollessa vielä märkää, jotta paperi tarttuisi keramiikan pintaan kiinni. Herkiste kuitenkin kuivui samalla hetkellä, kun sen siveli keramiikkaan.

Määttänen keksi käyttää jauholiisteriä, eli vehnä jauhoista ja vedestä tehtyä liimaa: tämä irtoaisi pelkällä vedellä, eikä tarvitsisi kummempia kemikaaleja. Paperi oli niin ohutta, että yritimme sivellä liiman paperin läpi, mutta liima olikin liian paksua ja koko kokeilu tuntui toivottomalta. Saimme kuitenkin jotain kasvojen pintaan (Kuva 10). Tässä pitää muistaa, että olin piirtänyt paperiin, jolloin se ei ollut kovin ideaali negatiivina muutenkaan. Halusin uskoa, että oikean paksuisen liiman ja kunnollisten negatiivien kanssa tuloksia alkaisi syntyä.

Kuva 10. Kahdet valotetut kasvot

Muuttuvia osia koko projektissa oli monia: saven laatu, saven polttolämpötilat, valotusajat ja valonlähteen etäisyys kohteesta, kehitys- ja huuhteluajat, negatiivin kiinnitys, liimojen paksuudet, kovetteen osuus liimassa. Jos seitsemällä muuttujalla kokeilee kolmea eri variaatiota ja vielä yhdistelee näitä kaikkia, tulisi koelaittoja yli 2000.

7 Näyttelyyn tulevien teosten aloitus

7.1 Keraamiset kasvot

Päätettyäni toteuttaa teoksen omakuvilla ja omilla muistikuvilla, aloin veistämään pallosavesta omia kasvojani. Aluksi käytin peiliä ja valokuvia apuna, mutta päädyin näiden lisäksi ottamaan alginaatilla muotin omista kasvoistani. Alginaatti on nopeasti kovettuva muottimateriaali, jota voidaan käyttää iholle. Vähän vastaavaa ainetta käytetään hammaslääkäreissä, kun otetaan muotti suusta. Itse käytin alginaattia, joka kovettuu noin kymmenessä minuutissa, ja sillä minulle jäi tarpeeksi aikaa levittää materiaali kasvoilleni avustajan kanssa. Alginaatin päälle laitoin kerroksen polyesterista kipsisidosta, samaa ainetta mitä käytetään murtuneiden luiden kipsaamiseen. Näin muotista tuli kestävämpi, sillä alginaattimuotti on itsessään hyvin taipuisa eikä pidä muotoaan hyvin valuihin käytettäessä. Valoin valmiiseen muottiin kipsiä, ja omakuva toisti häiritsevän tarkasti jopa jokaisen ihon virheen (Kuva 11).

Kuva 11. Kipsiset kasvot

Kolmiulotteisen omakuvan katsominen helpotti todella paljon savisen veistoksen hahmottamista, ja nopeutti veisto-osuutta huomattavasti. Pallosavesta tehdyistä kasvoista otin kaksiosaisen kipsimuotin, johon painoin lopullisiin teoksiin käytettäviä savia. Muotin kanssa sain monistettua kasvoja nopeasti, joten jos jokin hajoaisi uuniin tai syanotypiaosuus ei onnistuisi, minulla olisi valmiina varakappaleita. Kipsimuotti myös säilyy vuosia oikein säilytettynä, ja halutessani voisin käyttää sitä myös tulevaisuudessa muihin projekteihin. Päädyin lopulta tekemään yhdeksät kasvot: viidet rakusaviset ja neljät punasaviset, joista kahta eri sävyä.

Kun olin painanut saven tasaisesti ympäri muottia, tein kasvojen takaosaan vielä kiinnityksen. Rakensin savisen seinämän, johon tein reiän. Näin kasvot saisi kiinnitettyä joko naulalla reiästä, tai seinämästä. Kaiversin seinämään omat nimikirjaimeni, vuosiluvun ja savilaadun (Kuva 12). Tarkasta painelusta huolimatta kasvoihin jäi korjattavaa avaamisen jälkeen. Tasoitan saumakohdan ja muut virheet puisilla muovailuvälineillä. Valmiit kasvot jätin kuivumaan kipsilevyn päälle, mikä hieman vauhditti kuivumista. Kuivat kasvot raakapoltin 800 asteessa, ja toinen poltto oli 1080 asteessa.

Kuva 12. Savikasvojen takaosa muotissa

7.2 Negatiivien teko

Aluksi minulla ei ollut lopulliseen opinnäytetyöhöni tulevia valokuvia otettuina, joten ensimmäiset testit tehtiin niillä samoilla kuvilla, mitä olin käyttänyt aiemmissa kokeiluissa. Koska negatiivit tulostettiin ohuen ohuelle gampipaperille, oli vaarana, että paperi ruttaantuisi kesken tulostuksen ja juuttuisi koneen sisälle kiinni. Tämän takia paperi tuli teipata kiinni tavalliseen kopiopaperiin ensin. Käyttämäni paperi oli kuitenkin niin ohutta, että se ei pysynyt teipeistä huolimatta paikoillaan vaan ikään kuin venyi tulostettaessa. Päädyin kokeilemaan silkkipaperia sekä japaninpaperia, ja näille tulostus onnistui. Kuitenkin valotuksissa näiden kummankin kanssa oli hieman ongelmia: ohuempi silkkipaperi päästi liikaa valoa läpi, jolloin kontrastit jäivät pieniksi, ja japaninpaperissa taas itsessään oli sen verran tekstuuria, että se vaikutti myös kuvan tarkkuuteen. Koska paperi tulisi taittamaan muutenkin omakuvan päälle laitettaessa, en ollut valmis tinkimään tarkkuudesta enempää, joten päädyin silkkipaperiin.

Paperinegatiivien käyttö

Tein itse jauholiisteriä keittämällä vehnä jauhoja vedessä, ja kokeilin ensin liimata negatiivin nukan kasvoihin paperin. Kun tämä toimi mielestäni hyvin, kokeilin sitä kahdella tavalla laattoihin: ensimmäiseen laitoin liisteriä herkisteen ja negatiivin väliin, ja toiseen imeytin liiman negatiivin läpi. Ensimmäisellä tavalla herkiste irtosi liiman sekaan ja tarttui negatiiviin, jolloin kuvaa ei syntynyt. Toisella tavalla taas liima sotki kuvan, jolloin laattaan valottui vain sinisiä läikkiä. Liima ei siis kuitenkaan toiminut saveen kanssa. Liiman rakenne myös vaikutti paljon tuloksiin: jos sitä keitti pitkään kasaan, tarttui se niin tiukasti saveen kiinni, ettei sitä saanut kunnolla irti pesemälläkään.

Päätin jatkaa ilman liimaa. Tasaisille laatoille paperin sai vielä teipattua suhteellisen tiiviisti, mutta selkeästi kolmiulotteisten muotojen kanssa tämä ei onnistunut. Päädyin kastelemaan negatiivin vedellä, ja varovasti muotoilemaan sen siveltimen kanssa märkänä kasvojen päälle (Kuva 13). Kuivuessaan paperi jäi kasvojen muotoon, jolloin liimaa ei tarvittu ja negatiivi oli helppo vain teipata takaa kiinni kasvoihin. Ongelmakohtat olivat silmien sisäkulmat, ja siitä paperi repesikin useimmissa kasvoissa. Samoin paperi myös meni kaksin kerroin mm. ohimoilla, jolloin kasvoihin valottui valkoiset viivat. Kokeiluja jatkaessani leikkasin kaksin kerroin menneen paperin, jolloin viivat eivät välttämättä täysin kadonneet mutta olivat kuitenkin huomattavasti hienovaraisemmat.

Kuva 13. Paperinegatiivi kasvoilla.

8 Lopulliset valokuvat

Kun savikasvot kuivuivat ja olivat poltoissa, kävin valokuvaamassa. Tässä vaiheessa tietyllä tapaa hylkäsin aiheena muistojen kuvaamisen: muistojen valitseminen ja tapahtumien uudelleen lavastaminen tuntui liian haasteelliselta rajatun ajan kanssa. Leikittelin kuitenkin ajatuksella, että mikä määrittelee muiston? Pitääkö muiston olla tapahtuma, josta on jo vuosia aikaa, vai voiko se olla jotain mikä tapahtui viisi minuuttia sitten? Toinen vain on paremmin muistissa kuin toinen.

Jatkoin siis intuitiivisesti luonnossa kuvaamista. Valitsin itselleni tärkeitä maastoja: osa kuvista on otettu Joutsenossa, minkä metsissä olen liikkunut lapsesta asti. Osaan kuvasin Lappeenrannan Mikonsaarella, joka on nykyisin yksi lempipaikoistani. Itselleni tärkeä seikka oli sekin, että äitini oli mukana Joutsenossa kuvausreissuilla, sillä hänen kanssaan minulla on paljon muistoja juuri niistä metsistä.

Lopullisten kuvien valinta oli haastavaa. Kun kasvot oli poltettu, kokeilin Photoshopilla, miltä kuvat mahdollisesti näyttäisivät kasvoissa (Kuva 14).

Kuva 14. Kuvien asettelu.

Muokkasin joistakin kuvista mielestäni häiritseviä elementtejä pois, esimerkiksi yksittäiset oksat juuri nenän kohdalla saattaisivat aiheuttaa tahattomia miellelyhtymiä. Päädyin

sijoittamaan kuvat silmien kohdille samoin kuin nuken kasvojenkin kanssa, ja mielestäni oli parasta, että kuva jatkui kasvojen puolelta toiselle. Osassa kasvoja kuva jatkui pitkälle ylös otsaan. Suorakulmiot ja neliöt kasvoissa olivat mielestäni liian irrallisia eivätkä sopineet tähän aiheeseen (Kuva 15). Voisin kuitenkin kuvitella, että joskus valottaisin esimerkiksi vain tietyn osan valokuvasta veistokseen, esimerkiksi irrallisen puun tai rakennuksen.

Kuva 15. Suorakulmio.

Päätin valottaa yksinkertaisemmat kuvat punasaviin kasvoihin, sillä niihin oli haastavaa saada kuva muutenkin. Kovin monimutkainen kuva ei välttämättä toistuisi oikein, ja pahimmassa tapauksessa siitä ei saisi mitään selvää. Tiesin, etteivät kuvat joka tapauksessa toistuisi samalla tavoin kuin kuvankäsittelyohjelmassa, mutta tämä vaihe selkeytti omia ajatuksiani ratkaisevasti.

Kun olin valinnut kuvat, mittasin vielä kasvojen koon ja sen, minkä kokoiset kuvien tuli olla. Sitten rajasin ja venytin kuvat oikeaan mittaan, A4-kokoiselle paperille mahtui juuri ja juuri yksi kuva.

Valotuskokeilut puoli kerrallaan

En löytänyt oikeaa etäisyyttä valonlähteestä siihen, että olisin saanut valotettua kolmea puolta kaarista ja kasvoista yhdellä valotuksella. Päätin kokeilla jakaa valotuksen osiin: ensin valottaisin vasemman puolen, sitten edestä, ja lopulta vielä oikean puolen. En ollut varma toimisiko valotus näin, joten testasin asiaa ensin herkistetyllä paperilla, jonka olin teipannut kiinni ämpäriin.

Käänsin valotettavan osan paperista valoon päin, ja peitin muut osat. Valotusajat olivat 5 minuuttia / valotettava osio, yhteensä 15 minuuttia. Tällä tavoin kuvaan tuli kuitenkin selkeät rajat valotuskohtien väliin, mikä olisi mahdollisesti korjaantunut tarkemmalla peittämisellä.

Toisessa kokeilussa en peittänyt paperia miltään sivulta. Valotin ensin vasemman reunan 2 minuuttia, keskeltä 5, oikealta puolelta 2, yhteensä 9 minuuttia. Näin keskikohdasta kuvaa tuli aavistuksen tummempi kuin reunoista, mutta mielestäni kokonaisuutena se toimi paremmin. Enää kuvasta ei erottanut, missä kohtaa olin kääntänyt ämpäriä. Tätä tapaa päätin käyttää myös kasvojen kanssa: valotin kasvot kolmessa osassa, edestäpäin aina hieman pidempään kuin reunoista.

9 Omakuvat

9.1 Ensimmäiset kasvot

Ensimmäisten kasvojen oli tarkoitus olla vain kokeilu, tavallaan varmistus, että tekniikka toimii. Muotoilin silkkipaperinegatiivin kasvoihin märkänä, annoin kuivua seuraavaan päivään. Olin keksinyt pestä vanhoja laattoja uudestaan ja huomasin, että esimerkiksi laatat, joihin olin laittanut gelatiinia, saikin vielä pesemällä vaaleammiksi. Uudemmissa kokeiluissa päädyinkin ohuen gelatiinin käyttöön paljaan pinnan sijaan, joten sivelin kasvoihin gelatiiniliimaa, noin 4 grammaa / 250 millilitraa. Näin pinta oli hieman sileämpi, ja herkiste jäi paremmin kasvojen pintaan. Annoin liiman kuivua rauhassa, sitten levitin herkisteen haluamalleni alueelle. Tämänkin annoin kuivua, tässä projektissa oli siis paljon hetkiä, jolloin piti odottaa materiaalien kuivumista ja muovautumista. Näinä hetkinä valmistelin seuraavia negatiiveja, mittailin ja teippasin silkkipaperia kopiopaperiin tulostusta varten. Valotin kasvot kolmessa osassa: ensin vasenta puolta 2 minuuttia, edestä 5 minuuttia ja oikeaa puolta 2 minuuttia. Kasvoihin valottui selkeät valkoiset viivat niihin kohtiin, missä paperi oli ollut kaksin kerroin. Tarkkaan katsoessa niissä näkyi hieman maisemakuvaa, puita ja oksia (Kuva 16).

Kuva 16. Hieman maisemakuvaa kasvoissa.

Kuitenkin kuivuessaan kasvoihin alkoi ilmestyä keltaista sävyä. Tässä vaiheessa ajattelin värin johtuvan herkisteestä, joten käytin paljon aikaa kasvojen pesuun. Jätin kasvot yöksi likoamaan vesisankoon, ja jatkoin huuhtelua vielä seuraavana päivänä. Keltaisuus kuitenkin palasi saven kuivuessa. Koitin jopa hioa keltaista pois, mutta sitä oli kasvoissa paikoitellen millin syvyydessä. Pidin kuitenkin tärkeänä säilyttää keramiikan oman tekstuurin, enkä halunnut kasvoista liian sileitä.

Kasvot myös tummuivat ajan kanssa niin paljon, ettei niistä enää erottanut kuvaa ollenkaan (Kuva 17). Vaikka ensimmäisten kasvojen piti olla vain kokeilu niin keraamisen osan kuin valotuksenkin suhteen, niin niistä tuli silti omat suosikkini, ja ne pääsivät myös museoon esille muiden kasvojen joukkoon.

Kuva 17. Tummentuneet kasvot.

9.2 Kahdeksat muut kasvot

Muihin kasvoihin muotoilin paperinegatiivit samoin kuin ensimmäisiin. Vaihtelin gelatiinin paksuutta, huuhtelu- ja valotusaikoja.

Gelatiini

Käytin ruokakauppojen leivontaosastolta löytyvää, puhdasta gelatiinia. Mielestäni paras liiman paksuus oli noin 3–4 grammaa gelatiinia 250 millilitraan vettä. Ohuempi ei enää eristä herkistettä saven pinnalle, vaan imeytyy syväälle keramiikan sisään. Paksumpi taas tekee kiiltävän ja liukkaan pinnan, josta herkiste valuu pois.

Huuhtelu

Tein ensimmäisestä huuhteluedestä etikalla hieman happaman jokaisille kasvoille. Vaihtelin kuitenkin hanaveden huuhteluaikoja: osan annoin olla vedessä yön yli, osan vain huuhdoin vain yhteensä 20 minuuttia. Hyviä tuloksia tuli tiheällä veden vaihtovälillä, parhaimmillaan antaen veden hiljaa valua kehitysastiaan niin, että vesi vaihtui koko ajan.

Eniten ongelmia oli rakusaven kanssa. Laatoissa herkiste saattoi alkaa tihkumaan pintaan vielä useiden huuhteluiden jälkeen, minkä pesin pois. Kuitenkin keraamisissa kasvoissa herkiste ei missään vaiheessa noussut pisaroina pintaan, vaan alkoi pikkuhiljaa tummentamaan kasvoja tehden kuvasta epäselvemmän. Vertasin kasvoja muropaketeissa tulleisiin muovilusikoihin: kasvot vaihtoivat väriä aina, kun ne laskettiin takaisin veteen. Uskon, että hyvä ratkaisu olisi ollut antaa kasvojen kuivua pimeässä huuhteluiden välillä, ja toistaa huuhtelu kymmeniä kertoja. Valitettavasti projektin aikaraja tuli vastaan, jotta olisin voinut varmistaa asian.

Koska kasvot olivat ontot ja kuppimaiset takapuolelta, kokeilin laittaa kasvot ämpäriin etupuoli alaspäin roikkumaan niin, että sain täytettyä veistokset vedellä. Rakusavi on samotin ansiosta huokoista, joten se päästää veden läpi. Näin ollen päättelin, että saven läpi mennessään vesi työntäisi herkisteen saven syvemmistäkin kerroksista pois, mikäli siellä sitä oli. Ämpäriin pohjalle todella irtosikin herkistettä, mutta kunnollinen tutkimus olisi tosin vaatinut huomattavasti enemmän aikaa: vesi liikkui saven läpi hitaasti.

Valotus

Myös valotusaika on vaikuttanut paljon siihen, kuinka kasvot ovat lähteneet tummenemaan: alun perinkin tummemmat kuvat tummenivat muutamassa päivässä todella tumman sinisiksi, kun taas vaaleammat kuvat ovat ainakin vielä toistaiseksi haaleammat. Tummistakin kuvista sai vaaleita kohtia uudelleen esiin pesemällä ne uudestaan, mutta tummimmat kohdat pysyivät tummina. Tässä olisikin tutkimisen paikka, että miksi osan sinisestä saa pestyä pois ja osaa ei? Miksi kemiallinen reaktio pysähtyy tietyssä osaa kasvoja? Kaikissa rakukasvoissa nenät alkoivat tummenemaan ensimmäisenä.

Punasavisissa kasvoissa ei tummenemisongelmaa juurikaan ollut, tai ainakaan se ei ollut niin selkeää kuin valkoisissa kasvoissa. Punasaveen taas kuvan valottaminen oli haastavampaa: nämä vaativat paljon pidemmän valotusajan. Kun rakusavisiin kasvoihin sai kuvan muodostumaan jo kahdessa minuutissa, vaativat punasaviset ihan vähintään viisi minuuttia ja silloinkin kuva jäi haaleaksi. Valotin punasaviset kummaltakin reunalta 7 minuuttia ja edestä 10 minuuttia, eli yhteensä 24 minuuttia.

Vaaleampiin punasavisiin kasvoihin sai selkeän kuvan, mutta tummempiin ei. Valotusaikaa ei enää kannattanut pidentää, sillä kuvasta ei olisi tullut selkeämpää: kasvoihin olisi tullut vain tumma raita. Negatiivin olisi siis pitänyt olla erilainen, eli päästää vaaleista kohdista paremmin valoa läpi ja estää tummista kohdista, jotta kuviin olisi saanut kontrastia. On myös mahdollista, että punasaviset kasvot reagoivat vain hitaammin uv-valon kanssa, ja ne tummuvat myöhemmin samaan tapaan kuin rakukasvotkin.

10 Ripustus

Koska tiesin veistosten reagoivan auringonvalon kanssa, niin teoskokonaisuus piti ripustaa mahdollisuuksien mukaan hämärään paikkaan. Jokainen teos tuli naulalla tai ruuvilla seinään, mikä myös rajoitti ripustuspaikkoja. Lopullinen ripustus toteutettiin kahdelle vastakkaiselle seinälle: mielestäni tämä sopi hyvin, sillä näin sain alleviivattua sen, mitkä olivat kokeiluja ja mitkä lopullisia teoksia. Kokeilukokonaisuudelle annoin nimen Muistoja I, ja kasvoille nimen Muistoja II.

Muistoja I

Aloitin ripustuksen seinän vasemmasta laidasta, johon laitoin laattoja pikkuhiljaa laajenemaan keskelle päin (Kuva 18). Laattojen sekaan keskikohdille ripustin kaaria, ja lopulta oikeaan reunaan nuken kasvoja. Halusin liukuman tasaisista pinnoista pikkuhiljaa monimuotoisempiin pintoihin, niin, ettei teosten välille tulisi selkeitä rajoja. Osassa nuken kasvoja ei ollut kunnon ripustuksia, joten jouduin vielä ripustuspäivinä liimaamaan niiden taakse rautalangat. Kokeilin ensin kiinnittää kasvot seinälle niin, että ne tukeutuivat nauloihin, mutta tämä oli mielestäni liian hurjan näköinen yhdistelmä ja osti rauhallista tunnelmaa vastaan. Rautalangat sai kasvojen taakse aika huomaamattomasti, ja sain kaikki haluamani teokset seinälle. Koska suurin osa tämän seinän teoksista oli suunniteltu tulevan nauloilla seinään, jouduin ottamaan jokaisen teoksen aina alas seinältä ennen uusien naulojen laittamista seinälle.

Kuva 18. Muistoja I

Muistoja II

Aloitin kasvojen ripustuksen keskeltä seinää: katsoin museotyöntekijöiden kanssa sopivan kohdan, laitoimme sen ruuvilla seinään kiinni ja siirryimme seuraavaan. Ruuvien kanssa kasvoja ei tarvinnut ottaa alas seinältä uutta laitettaessa, sillä siinä seinä ei heilunut samalla tavoin kuin nauvoja vasaroidessa. Kasvoihin oli myös rakennettu tukevat ripustusominaisuudet, eikä seinän toiselle puolelle tapahtuva ripustuskaan tiputtanut niitä alas. Hermoja raastavaa oli kuitenkin nähdä, kuinka kasvot heiluivat jokaisesta seinän heilahduksesta, vaikkei niiden tippumisesta ollutkaan vaaraa.

Halusin kasvot helposti tutkittaviksi, niin että jokaista pääsisi katsomaan eri puolilta ilman, että toiset kasvot olisivat tiellä. Halusin myös korostaa mielestäni mielenkiintoisimpia puolia kasvoissa: jos kasvojen yläosassa kuva oli onnistunut parhaiten, ripustin kasvot alemmas, jotta niiden katsominen yläpuolelta olisi helppoa.

Kuva 19. Muistoja II

11 Yhteenveto ja pohdinta

Osaan nykyään valottaa syanotypialla kuvia kolmiulotteisiin keraamisiin kappaleisiin, mutta ongelmana on kuvan säilyvyys. Tekniikan hiominen täydelliseksi vaatisi mielestäni tutustumista kemiaan, ja todella tarkkaa mittaamista jatkuvasti. Muuttuvia osia oli todella paljon, ja jo pienikin virhe yhdessä muuttujassa saattoi vaikuttaa lopputulokseen dramaattisesti. Työskentelen usein intuitiivisesti, ja tämänlainen tarkka tutkiminen oli itselleni todella haastavaa ajoittain. Vaikka keraamiset kasvot jatkavat muuttumistaan, olen kuitenkin onnistunut saamaan edes hetkeksi selkeän kuvan kolmiulotteisen kappaleen pintaan. Enää pitäisi selvittää, miten saisin keskeytettyä kemiallisen reaktion niin, että syanotypia ei enää reagoisi auringon valon kanssa. Pitäisikö kasvoja huuhtoa huomattavasti enemmän, onko herkistettä jäänyt kuitenkin keramiikan sisään? Johtuiko rakukeramiikan muuttuminen keltaiseksi juuri herkisteestä, vai reagoiko se hanaveden kanssa? Kokeilin puhdistaa keltaisuutta akkuvedellä, mutta se huuhtoi myös osan kuvasta pois. Vai johtuiko keltaisuus gelatiinista?

Tämän projektin kanssa en päässyt testaamaan lasitteita, mutta niidenkin aika toivottavasti tulee vielä joskus. Olen lukenut, että lasitteisiinkin olisi mahdollista sekoittaa herkisteitä, mikä ajatuksena kiehtoo minua todella paljon. On myös paljon muita vanhan ajan tekniikoita, joita kokeilla tulevaisuudessa.

Projektin alussa tavoitteenani oli saada hyvä pohja tutkimukselleni, josta voisin jatkaa valmistumiseni jälkeen. Vaikken päässyt ihan siihen pisteeseen saakka mihin olisin halunnut, koen kuitenkin saavuttaneeni tavoitteeni. Mielestäni on myös mielenkiintoista nähdä, miten kuvat jatkavat muuttumistaan: ovatko kasvot lopulta kokonaan siniset? Onko sinisessä eri tummuusasteita ja sävyjä? Vielä tällä hetkellä punasaviset kasvot näyttävät siltä, etteivät ne juurikaan tummu enää. Tummuvatko ne kuitenkin vain hitaammin, vai onko kemiallinen reaktio pysähtynyt? Erilaiset savilaadut kiinnostavat minua myös, ja vaikken halunnut tässä projektissa käyttää fotogrammeja, niin ajatus niistäkin on alkanut kutkuttelemaan. Valokuvien valotus keramiikkaan tarjoaa valtavan määrän opittavaa.

Lähteet

Amazin Grave. Photoceramics and custom porcelain for graves and tombstones. Viitattu 27.3.2022. Saatavissa <https://www.amazingrave.com/en/photoceramics>

Enfiel, J. 2014. Ceramics and photography – a beginning. Alternative photography. Viitattu 27.3.2022. Saatavissa <https://www.alternativephotography.com/ceramics-and-photography-a-beginning/>

Hack, C. An effort arfer meaning. Viitattu 27.3.2022. Saatavissa <https://www.carriehack.com/aneffortaftermeaning>

Kerasil Oy. Keramiikan perusteita. Viitattu 27.3.2022. Saatavissa <https://www.kerasil.fi/Ohjeita-ja-neuvoja/Keramiikan-perusteita>

Lempeä, P. Sinisiä valokuvia ilman kameraa. Viitattu 27.3.2022. Saatavissa <https://www.lempea.fi/syanotypiakuvia/>

Olio, G. 2014. Académie Internationale de la Céramique. Viitattu 27.3.2022. Saatavissa <https://www.aic-iac.org/member/graciela-olio/>

Porkkala, J. 2012. Köyhä Dagerrotyyppi. Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu

The Editors of Encyclopaedia Britannica a. Death mask. Viitattu 27.3.2022. Saatavissa <https://www.britannica.com/topic/death-mask>

The Editors of Encyclopaedia Britannica b., Wingert P. Funerary and commemorative uses. Viitattu 27.3.2022. Saatavissa <https://www.britannica.com/art/mask-face-covering/Funerary-and-commemorative-uses>

